**International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)**
June 2026 : 12 (1)
ISSN : 2458-9373
Doi : 10.61087/IntJCES.2026.66

# Üniversite Fitness Tesislerinde Risk Yönetimi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi

**Faruk AYDIN[1], Zafer ÇİMEN[2], Ali ERASLAN[3]**
[1]Lokman Hekim Üniversitesi, Ankara, Türkiye
https://orcid.org/0000-0001-5544-9516
[2]Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
https://orcid.org/0000-0002-2752-4053
[3]Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
https://orcid.org/0000-0003-3668-9201

**Email:**faruk.aydin@lokmanhekim.edu.tr, zcimen@gmail.com, aeraslan@gazi.edu.tr

***Türü:***

**Özet**
Bu araştırmanın amacı, devlet ve vakıf üniversitelerindeki rekreasyonel fitness tesislerinde risk yönetimiuygulamalarını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojikdesen benimsenmiştir. Ankara ilinde yer alan üç devlet ve üç vakıf üniversitesinde görev yapan toplam 12 yönetici (n=12) ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların seçiminde ölçüt örneklemetekniği kullanılmış ve orta ölçekli tesislerde en az bir yıllık görev süresi olan yöneticiler tercih edilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve uzman görüşleriyle son hâline getirilen görüşme formu aracılığıylatoplanmış; içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sonucunda, risk yönetimi uygulamaları altı temaaltında değerlendirilmiştir: yapısal-fiziksel riskler, ekipman güvenliği, personel niteliği, program planlaması,kullanıcı davranışları ve yönetsel politikalar. Bulgular, devlet üniversitelerinde risk yönetimi süreçlerinin dahaçok deneyime dayalı ve sözlü olarak yürütüldüğünü; vakıf üniversitelerinde ise yazılı belgeler, kurumsalprosedürler ve sistematik uygulamaların daha yaygın olduğunu ortaya koymuştur. Yapısal altyapıdan personelbelgelendirmesine, kullanıcı davranışlarından program planlamasına kadar birçok boyutta belirgin farklılıklar gözlemlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, üniversite türüne göre risk yönetimi kültürünün şekillendiğini ve budurumun hizmet kalitesi ile kullanıcı güvenliğini doğrudan etkilediğini göstermektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Rekreasyon, Üniversite spor tesisleri, Risk, Risk yönetimi

*International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, June, 2026; 12(1): 205-215

# Comparative Analysis of Risk Management Practices in University Fitness Facilities

**Abstract**

The aim of this study is to comparatively examine the risk management practices implemented in recreational fitness facilities at public and foundation universities. The study adopted a phenomenological design, one of the qualitative research methods. Semi-structured interviews were conducted with a total of 12 administrators (n=12) working at three public and three foundation universities located in Ankara, Türkiye. Criterion sampling, one of the purposive sampling techniques, was used in participant selection, and administrators with at least one year of experience in their positions were preferred.Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers and finalized with expert opinions. The data were analyzed using content analysis. As a result of the analysis, risk management practices were evaluated under six main themes: structural-physical risks, equipment safety, staff qualification, program planning, user behaviors, and administrative policies. The findings revealed that risk management processes in public universities are predominantly experience-based and informal, whereas written documents, institutional procedures, and systematic practices are more prevalent in foundation universities.Significant differences were observed in various dimensions such as infrastructural design, staff certification, user behavior management, and program structuring. The results indicate that the culture of risk management varies according to the type of university, directly influencing service quality and user safety.

**Keywords:** Recreation, University sports facility, Risk, Risk management

## Giriş

Üniversitelerde bulunan spor tesisleri, yalnızca fiziksel aktivite imkânı sunmakla kalmayıp aynı zamanda bireylerin sosyal etkileşim kurmasına, stresle başa çıkma becerilerini geliştirmesine ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmasına katkı sağlayan çok yönlü yapılardır (Kaya vd., 2019; Eraslan, 2023). Öğrenciler ve üniversite personeli için önemli bir yaşam alanı sunan bu tesisler; fiziksel sağlık, sosyal bütünleşme ve ruhsal iyilik hâli gibi alanlarda olumlu etkiler yaratmaktadır. Bu sebeple, üniversitelerdeki spor tesisleri, yükseköğretim kurumlarının temel destek birimleri arasında yer almakta ve bütüncül sağlık yaklaşımlarının bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

Ancak, rekreasyonel fitness tesislerinin sunduğu faydaların yanında, yüksek kullanıcı sirkülasyonu, farklı yaş ve yeterlilik düzeylerine sahip bireylerin aynı fiziksel ortamda bulunması ve çeşitli ekipmanların sürekli kullanımda olması gibi unsurlar, çok boyutlu risklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yoğunlukla iç mekânda faaliyet gösteren bu tesislerde kullanıcıların güvenliği, fiziksel altyapının sürdürülebilirliği ve hizmet kalitesi açısından risklerin önceden belirlenmesi, değerlendirilmesi ve yönetilmesi büyük önem taşımaktadır (Dickson & Gray, 2011; Hayslett & Anaza, 2021; ISO, 2018). Bu bağlamda, etkin bir risk yönetimi sürecinin geliştirilmesi yalnızca güvenlik açısından değil, aynı zamanda kurumların sürdürülebilirliği, kullanıcı tatmini ve yasal sorumluluklarının yönetimi açısından da stratejik bir gereklilik hâline gelmiştir (Dickson & Gray, 2011).

Genel anlamda risk yönetimi, bir organizasyonun hedeflerini tehdit eden potansiyel tehlikeleri tanımlama, analiz etme ve bu tehditlere yönelik uygun stratejiler geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Genovard vd., 2025). Spor ve rekreasyon tesisleri özelinde bu süreç; yapısal tasarım, ekipman güvenliği, personel niteliği, kullanıcı davranışları, program planlaması ve acil durum hazırlığı gibi çok boyutlu unsurları kapsayan bir bütünlük içerisinde ele alınmalıdır (ISO, 2018). Etkili bir risk yönetimi uygulaması yalnızca yönetici kararlarına değil, aynı zamanda tüm organizasyon bileşenlerinin aktif katılımına ve kurumsal kültürün bu yönde şekillendirilmesine bağlıdır. Dickson ve Gray (2011), risk yönetiminin başarısını kurumsal koordinasyon, görev paylaşımı ve ortak bilinç ile ilişkilendirmektedir.

Bu bağlamda uluslararası standartlar, spor tesislerinde etkin risk yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi sürecinde yol gösterici ilkeler sunmaktadır. ISO 31000:2018 standardı, risk yönetiminin organizasyonun tüm düzeylerine entegre edilmesini ve sistematik biçimde gözden geçirilerek sürekli iyileştirilmesini önermektedir (ISO, 2018). Bu yaklaşım, risk yönetimini sadece bir güvenlik önlemi değil, aynı zamanda karar alma süreçlerinin temel bileşeni ve kurumsal kültürün ayrılmaz bir parçası olarak konumlandırmaktadır. Özellikle üniversite ortamlarında, yüksek etkileşimli kullanıcı gruplarına hizmet veren rekreasyonel tesislerde bu standartların uygulanması; hizmet kalitesinin korunması, güvenliğin sağlanması ve kullanıcı deneyiminin iyileştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Bu doğrultuda, yurt dışında gerçekleştirilen çalışmalar da üniversite tesislerinde uygulanan risk yönetimi stratejilerinin kurumsal yapıya ve yönetsel kapasiteye göre değiştiğini göstermektedir. Örneğin Hayslett ve Anaza (2021), NCAA bünyesindeki üniversitelerde sağlık profesyonelinin tesiste sürekli bulunmasının en etkili risk yönetimi stratejisi olarak kabul edildiğini belirtmektedir. Ayrıca,otomatik harici defibrilatör (AED) cihazlarının stratejik noktalarda konumlandırılması, kapalı devre kamera sistemleri ve ilk

yardım eğitimli personel bulundurulması gibi uygulamalar, riskin azaltılmasında önemli rol oynamaktadır. Buna karşın, pasif bilgilendirme araçlarının (örneğin tabela ve medya kartları) etkisinin sınırlı olduğu ifade edilmektedir.

Türkiye'deki literatür incelendiğinde, farklı tesis türlerinde risk yönetimi uygulamalarının henüz kurumsal düzeyde yaygınlaşmadığı görülmektedir. Eraslan (2023), bireysel egzersiz stüdyolarında tesis tasarımı, hizmet politikaları ve kullanıcı güvenliği açısından risk yönetimi uygulamalarının belli bir düzeye ulaştığını belirtirken; Kaya ve arkadaşları (2019), üniversite fitness merkezlerinde kullanıcı memnuniyetini etkileyen temel faktörlerin ulaşım kolaylığı, ekipman kalitesi, havalandırma düzeyi ve personel niteliği olduğunu ortaya koymuştur. Bu faktörler, dolaylı olarak risk yönetimi uygulamalarıyla doğrudan ilişkilidir. Diğer yandan, Ekmekçi ve arkadaşları (2022) Türkiye'deki spor tesislerinde kullanıcı farkındalığı, belge temelli güvenlik önlemleri ve kurumsal denetim mekanizmaları açısından önemli eksiklikler olduğunu vurgulamaktadır. Gelişmiş ülkelerde kurumsallaşmış olan risk yönetimi anlayışı (Stier vd., 2008), Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde henüz yeterince benimsenmemiştir. Nijerya örneğinde de olduğu gibi az gelişmiş bazı ülkelerde spor tesislerinde yazılı risk yönetimi planlarının dahi bulunmadığı rapor edilmiştir (Tubosun ve ark., 2019).

Amerikan Spor Hekimliği Koleji (ACSM) ve Ulusal Üniversite Rekreasyonel Sporlar Derneği (NIRSA) gibi meslek kuruluşları tarafından geliştirilen standartlar, spor tesislerinde sistematik ve kurallı bir risk yönetimi anlayışının yerleşmesi açısından önemlidir (Schneider vd., 2008). Bu kuruluşların rehberliğinde yürütülen uygulamalar; personel belgelendirmesi, acil durum protokolleri ve düzenli güvenlik denetimleri gibi unsurları kapsamaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında, Türkiye'deki üniversitelerdeki rekreasyonel fitness tesislerinde risk yönetimi uygulamalarının mevcut durumunun değerlendirilmesi, akademik ve yönetsel açıdan önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Özellikle devlet ve vakıf üniversiteleri arasında yönetsel yapı, kaynak dağılımı, kurumsal denetim ve hizmet politikaları bakımından belirgin farkların bulunması, bu iki üniversite türü arasında karşılaştırmalı bir analiz yapmayı anlamlı kılmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerindeki rekreasyonel fitness tesislerinde risk yönetimi uygulamalarını yöneticilerin deneyimlerine dayalı olarak nitel yöntemle karşılaştıran çalışmalar oldukça sınırlıdır.

Bu araştırma, Ankara ilinde yer alan üç devlet ve üç vakıf üniversitesinin rekreasyonel fitness tesislerinde risk yönetimi uygulamalarını nitel bir perspektiften değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

## Materyal ve Metod

**Etik kurul izni:**Araştırmaya başlamadan önce bir vakıf üniversitesinin Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 29.05.2024 tarih ve 2024/146 sayılı onay alınmıştır (Kod no: 2024138).

### Araştırma Deseni

Özel ve kamu üniversitelerdeki rekreasyonel fitness tesislerinde görev yapan yöneticilerin risk yönetimi uygulamalarına yönelik algılarını, deneyimlerini ve bu uygulamalara ilişkin öznel anlamlarını derinlemesine incelemeyi hedeflenen bu çalışmada,

nitel araştırma yöntemlerinden bireylerin belirli bir olguya ilişkin yaşantılarını ve bu yaşantılara atfettikleri anlamları ortaya koymayı amaçlayan bir yaklaşım olan fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır.

**Çalışma Grubu**

Araştırmanın katılımcı grubunu, Ankara ilinde yer alan üç devlet ve üç vakıf üniversitesinin rekreasyonel fitness tesislerinde görev yapan toplam 12 yönetici oluşturmaktadır. Her üniversiteden ikişer yönetici ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların seçiminde aşağıdaki ölçütler esas alınmıştır:

- Katılımcının görev yaptığı üniversitede orta ölçekli bir rekreasyonel fitness tesisinin bulunması,
- Katılımcının ilgili görevinde en az bir yıldır aktif olarak çalışıyor olması.

Bu ölçütler, katılımcıların araştırma konusuna ilişkin yeterli deneyime ve gözleme sahip olmalarını güvence altına almak amacıyla belirlenmiştir. Katılımcılar K1–K12 şeklinde kodlanmıştır.

**Veri Toplama Süreci**

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda son hâline getirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular, ilgili alanyazın temel alınarak hazırlanmış; özellikle Eraslan ve Çimen (2022) tarafından geliştirilen "Sağlık ve Fitness Tesislerinde Risk Yönetimi Ölçeği"nde yer alan boyutlar referans alınmıştır. Bu doğrultuda form, nitel veri toplamaya uygun biçimde düzenlenmiş ve yapısal-fiziksel riskler, ekipman güvenliği, personel niteliği, kullanıcı davranışları, yönetsel uygulamalar ve kurumsal politikalar olmak üzere altı temel başlığı içerecek şekilde yapılandırılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların uygun gördüğü yer ve zamanlarda yüz yüze, gerçekleştirilmiştir. Tüm görüşmeler ses kaydı ile kayıt altına alınmış ve ortalama 30–45 dakika sürmüştür. Görüşme öncesinde, katılımcılara araştırmanın amacı ve gönüllülük esasları açıklanmış, gizlilik ilkesine bağlı kalınarak yazılı onam formları imzalatılmıştır.

**Veri Analizi**

Görüşme kayıtları araştırmacılar tarafından aynen döküm yöntemiyle yazıya aktarılmış, ardından içerik analizi yoluyla sistematik biçimde çözümlenmiştir. Kodlama süreci, elde edilen metinler üzerinde satır satır inceleme yapılarak gerçekleştirilmiş ve anlamlı ifadelerden hareketle kodlar oluşturulmuştur. Benzer kodlar gruplandırılarak alt temalar ve temalar geliştirilmiştir. Veri analizi sürecinde katılımcı ifadelerine doğrudan yer verilmiş; yorumlamalarda araştırma etiği doğrultusunda katılımcı ifadelerine sadık kalınmıştır. Kodlama ve tema oluşturma süreçleri, veri bütünlüğünü koruyacak şekilde esnek ve içeriğe duyarlı biçimde yürütülmüştür.

**Geçerlik ve Güvenirlik**

Araştırmanın bilimsel güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmak amacıyla aşağıdaki stratejiler uygulanmıştır:

- Katılımcı Doğrulaması: Görüşme özetleri, seçilen katılımcılarla paylaşılmış ve doğrulukları teyit edilmiştir.
- Uzman Görüşü: Görüşme formu ve analiz planı, alan uzmanı akademisyenler tarafından değerlendirilmiş ve öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.
- Doğrudan Alıntılar: Temaların açıklanmasında doğrudan katılımcı ifadelerine yer verilerek bulguların bağlamsal geçerliği artırılmıştır.
- İki Kodlayıcı ile Kodlama: Kodlama süreci, iki bağımsız araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş; kodlar arası uyum oranı göz önünde bulundurularak ortak karar oluşturulmuştur.
- Araştırmacı Günlükleri: Tüm süreç boyunca elde edilen izlenimler, metodolojik kararlar ve kişisel refleksiyonlar düzenli olarak araştırmacı günlüğüne kaydedilmiştir.

**Araştırmanın Sınırlılıkları**

Bu araştırma, Ankara ilinde yer alan üç devlet ve üç vakıf üniversitesinin rekreasyonel fitness tesislerinde görev yapan yöneticilerin görüşleriyle sınırlıdır. Ayrıca verilerin yalnızca yöneticilerden elde edilmesi, bulguların genellenebilirliğini sınırlamaktadır.

## Bulgular

Katılımcılardan elde edilen görüşlerin analiz edilmesiyle, risk yönetimi uygulamalarına dair kapsamlı ve temsili sonuçlara ulaşılmış; bu sonuçlar aşağıdaki tablolar aracılığıyla sistematik biçimde sunulmuştur.

**Tablo 1.** Katılımcı Demografik Özellikleri

| Katılımcı Kodu | Üniversite Türü | Üniversite Kodu | Pozisyon | Görev Süresi (Yıl) |
|---|---|---|---|---|
| K1 | Devlet | Ü1 | Tesis Yöneticisi | 5 |
| K2 | Devlet | Ü1 | Tesis Yöneticisi | 3 |
| K3 | Devlet | Ü2 | Koordinatör | 6 |
| K4 | Devlet | Ü2 | Tesis Müdürü | 4 |
| K5 | Devlet | Ü3 | Eğitim Sorumlusu | 2 |
| K6 | Devlet | Ü3 | Spor Müdürü | 7 |
| K7 | Vakıf | Ü4 | Tesis Yöneticisi | 3 |
| K8 | Vakıf | Ü4 | Koordinatör | 6 |
| K9 | Vakıf | Ü5 | Spor Bilimleri Uzmanı | 2 |
| K10 | Vakıf | Ü5 | Tesis Yöneticisi | 5 |
| K11 | Vakıf | Ü6 | Birim Yöneticisi | 8 |
| K12 | Vakıf | Ü6 | Spor Koordinatörü | 4 |

**Tablo 2.** Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Risk Yönetimi Uygulamalarının Tematik Karşılaştırması

| Tema | Ortak Bulgular | Farklılıklar |
|---|---|---|
| Yapısal ve Fiziksel Riskler | Zemin, alan düzeni, cam bölmeler ortak risk. | Devlet üniversitelerinde bina mimarisi spor için uygun değil; vakıf üniversitelerinde yeni ve planlı yapılar. |
| Ekipman Güvenliği ve Bakımı | Ekipmanlara düzenli bakım yapılmakta. | Vakıf üniversitelerinde check-list ile kayıt tutuluyor; devlet üniversitelerinde teknik ekip sorumluluğunda. |
| Çalışan Kaynaklı Riskler | Spor bilimleri mezunları görevde. | Vakıf üniversitelerinde net görev tanımı ve belge zorunluluğu daha belirgin. |
| Program Kaynaklı Riskler | Egzersiz programları mevcut. | Vakıf üniversitelerinde test-forum temelli sistem yaygın; devlet üniversitelerinde sözlü bilgilendirme öne çıkıyor. |
| Üye Davranışları | Kurallara uymayan üyeler | Devlet üniversitelerinde uyarı sistemi; vakıf |

| | | |
|---|---|---|
| | sorun yaratmakta. | üniversitelerinde erişim kısıtlamaları uygulanmakta. |
| Yönetsel Politikalar ve Planlama | Risk yönetim planları genel olarak mevcut. | Vakıf üniversitelerinde yazılı, güncellenen belgeler var; devlet üniversitelerinde deneyime dayalı müdahaleler daha yaygın. |

**Temalara Dayalı Bulgular ve Katılımcı Görüşleri**

**Yapısal ve Tasarımsal Riskler:** Devlet üniversitelerinde mevcut yapıların spor salonu amaçlı tasarlanmamış olması önemli bir risk unsurudur. K4: "Salonumuz eski bir yemekhane binasından çevrilmiş, zemin sorunları çok fazla." Vakıf üniversitelerinde ise yeni ve amaca uygun yapılar riskleri azaltmaktadır. K11: "Tasarım sürecinde güvenlik ön plandaydı; mesafe, çıkış, acil durum planı baştan hazırlandı."

**Ekipman Güvenliği:** Her iki kurumda da ekipman bakımı önemsenmektedir; ancak sistematik farklar mevcuttur. K7: "Her gün eğitmenler ekipmanları kontrol eder, kontrol formuna imza atar." Devlet üniversitelerinde ise bakım, arıza çıktığında teknik personele bildirilmektedir.

**Personel Niteliği ve Eğitim:** Vakıf üniversitelerinde lisans ve antrenörlük belgesi zorunlu tutulmaktadır. K9: "Bizde sadece sertifikalı eğitmenler görev alabilir." Devlet kurumlarında ise hizmet içi eğitimlerin ön planda olduğu görülmüştür (K6).

**Program Planlaması:** Vakıflarda bireyselleştirilmiş programlar uygulanmakta, üyeler ön testlerden geçmektedir. K12: "Her üyeye test ve anket yaparız, sonra program yazarız." Devlet kurumlarında ise bu süreç daha esnek ve eğitmenin inisiyatifine dayalıdır.

**Üye Davranışları:** Vakıflarda daha kontrollü bir kullanıcı profili oluşturulmaktadır. K5: "Üyelikte beyan formu zorunlu, eksik bilgi verenler kabul edilmez." Devletlerde ise bilgilendirme ve sözlü uyarılar yaygındır.

**Risk Yönetimi Planı:** Vakıf üniversitelerinde düzenli olarak yenilenen yazılı planlar bulunmaktadır. K10: "Rektörlük her dönem risk analiz formu ister." Devlet kurumlarında ise sözlü uygulamalar ve deneyime dayalı kararlar ön plandadır (K2: "Uygun planımız yok, duruma göre aksiyon alıyoruz").

**Tartışma ve Sonuçlar**

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular, üniversitelerdeki rekreasyonel fitness tesislerinde uygulanan risk yönetimi yaklaşımlarının kurum türüne göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Devlet ve vakıf üniversitelerinin yönetsel yapıları, fiziksel altyapıları ve hizmet anlayışları bu farklılıkların temel nedenleri arasında yer almaktadır.

Yapısal ve fiziksel riskler bakımından, devlet üniversitelerinde kullanılan binaların çoğunlukla spor tesisi olarak planlanmamış olması önemli bir sorun olarak öne çıkmıştır. Katılımcı ifadeleri bu durumu açıkça yansıtmaktadır (örneğin, K4: "Salonumuz eski bir yemekhane binasından çevrilmiş…"). Bu bulgu, Eraslan (2023)'ın bireysel egzersiz stüdyolarında risk yönetimi üzerine yaptığı çalışmayla örtüşmektedir. Eraslan, yapı tasarımının risk algısını ve kullanıcı güvenliğini doğrudan etkilediğini belirtmektedir. Buna karşılık, vakıf üniversitelerinde yeni ve spor amaçlı tasarlanmış tesislerin kullanıldığı görülmüştür. Bu durum, Tubosun vd. (2019)'un Afrika'daki üniversitelerde risk yönetimi

uygulamalarının altyapı ile doğrudan ilişkili olduğunu belirttiği bulgularla da benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde, Hindistan'da yürütülen bir çalışmada da devlet üniversitelerinin risk yönetimi uygulamalarının çoğunlukla reaktif ve sözlü olduğu; özel üniversitelerde ise prosedür temelli, yazılı sistemlerin yaygın olduğu görülmektedir (Sharma & Kumar, 2020). Bu durum, üniversite türüne göre risk yönetimi kültürünün şekillendiğini ve hizmet kalitesini doğrudan etkilediğini göstermektedir.

Ekipman güvenliği her iki üniversite türü için önemli olmakla birlikte, vakıf üniversitelerinde kontrol listeleri, bakım kayıtları ve prosedürlerin daha kurumsal biçimde yürütüldüğü görülmüştür. Bu sistematik yapı, Ekmekçi vd. (2022)'nin spor merkezlerinde belge temelli güvenlik önlemlerine vurgu yaptığı çalışmasındaki yaklaşımla örtüşmektedir. Katılımcı K7'nin "Her gün eğitmenler ekipmanları kontrol eder, kontrol formuna imza atar" ifadesi, kurumsal bir güvenlik protokolünün uygulandığını göstermektedir. Bu bulgular ayrıca ISO 31000:2018 standardının sunduğu risk yönetimi prensipleri ile örtüşmektedir. ISO (2018), risk yönetimi süreçlerinin kuruma entegre edilmesini, sistematik yürütülmesini ve düzenli olarak gözden geçirilmesini önermektedir. Bu kapsamda, vakıf üniversitelerinde görülen belge temelli yaklaşım, uluslararası standartlarla daha uyumludur.

Personel niteliği açısından vakıf üniversitelerinde görev tanımlarının ve belge zorunluluğunun daha net biçimde uygulandığı görülmektedir. Bu uygulama, Eraslan & Çimen (2022) tarafından geliştirilen Sağlık ve Fitness Tesislerinde Risk Yönetimi Ölçeği'nde (RSHKÖ) yer alan "personel yeterliliği" boyutunun kurumsal risk kontrolünde belirleyici bir faktör olduğunu ortaya koyan bulgularla uyumludur. Devlet üniversitelerinde ise bu tür belgeler yer yer talep edilse de, hizmet içi eğitim ve deneyim öne çıkmaktadır. Uluslararası literatürde de bu durum desteklenmektedir. Örneğin, Mitchell, Collins ve Reilly (2018), eğitmen yeterliliğinin spor salonlarında hem güvenliği hem de kullanıcı memnuniyetini olumlu etkilediğini ifade etmektedir. Dolayısıyla vakıf üniversitelerinde yalnızca sertifikalı personel istihdam edilmesi, risklerin azaltılması açısından anlamlı bir strateji olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, katılımcıların tamamının en az iki yıllık görev süresine sahip olması, risk yönetimi uygulamalarına dair bilgi ve deneyimlerinin derinliğini artırmaktadır. Bu durum, elde edilen verilerin güvenilirliğini ve içerik açısından zenginliğini desteklemektedir. Örneğin K3, "Tesiste karşılaşılan riskleri daha iyi analiz etme ve çözüm üretme kapasitem zamanla gelişti" ifadesiyle bu durumu ortaya koymuştur.

Program planlaması açısından da vakıf üniversitelerinde daha sistematik, test ve bireyselleştirme odaklı uygulamalar dikkat çekmektedir. Bu durum, Kaya vd. (2019)'un kullanıcı memnuniyetine ilişkin çalışmasında belirtilen "bireysel programlama" ihtiyacını doğrudan karşılayan bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Devlet üniversitelerinde ise programlar daha genel, eğitmen inisiyatifine dayalı ve sözlü bilgilendirme esaslıdır.

Kullanıcı davranışları risk faktörü olarak hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde benzer şekilde tanımlanmış olsa da, vakıf üniversitelerinde üyelerin kayıt sürecinde daha çok beyan ve taahhüt sistemine dahil edildiği, bu sayede davranışsal risklerin kısmen daha kontrollü yönetildiği görülmektedir. Tubosun vd. (2019)'un çalışmasında yer verdiği kullanıcı eğitimi ve yazılı protokollerin önleyici rolü, bu bulguyu desteklemektedir. Buna ek olarak,

Weber ve Heinrich (2017), Almanya'da yürütülen bir çalışmada kullanıcıların risk farkındalığını artırmaya yönelik yazılı taahhütlerin, kural ihlallerini ve kazaları azaltmada etkili olduğunu belirtmektedir. Bu bulgu, vakıf üniversitelerinde kullanılan kayıt formlarının işlevselliğini desteklemektedir.

Yönetsel politikalar ve kurumsal planlama açısından en belirgin farkın burada ortaya çıktığı görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde yazılı, düzenli olarak güncellenen risk yönetimi planlarının varlığı; devlet üniversitelerinde ise daha çok sözlü ve deneyime dayalı müdahalelerin ön planda olması dikkat çekicidir. Genovard vd. (2025), etkili bir risk yönetimi sisteminin yalnızca yönetici kararlarıyla değil, kurumsal bütünlük, görev dağılımı ve iletişimle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda vakıf üniversitelerinin sistematik yaklaşımı, sürdürülebilirlik açısından daha sağlam temellere dayanmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma devlet ve vakıf üniversitelerinde yer alan rekreasyonel fitness tesislerinde uygulanan risk yönetimi stratejilerinin yalnızca fiziksel altyapı farklılıklarından değil; aynı zamanda yönetsel kültür, hizmet anlayışı ve kurumsal planlama farklılıklarından da kaynaklandığını göstermektedir. Bu bulgular, risk yönetiminin bir bütün olarak ele alınması gerektiğini; altyapı, insan kaynağı, program yapısı ve kurumsal politika boyutlarının birlikte değerlendirilmesiyle etkili olabileceğini ortaya koymaktadır.

**KAYNAKLAR**

Dickson, T. J., & Gray, T. L. (Eds.) (2011). *Risk management in the outdoors: A whole-of-organisation approach for education, sport and recreation*. Cambridge University Press.

Ekmekçi, Y. A. D., Kaner, S., & Gökçe, H. (2022). Occupational health and safety in sports: Risk analyses and consumer's point of view for a sports center. *Pamukkale Journal of Sport Sciences, 13*(1), 1–21. https://doi.org/10.54141/psbd.1050824

Eraslan, A. (2023). Bireysel egzersiz stüdyolarında risk yönetimi. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, Özel Sayı (1), 438–454.

Eraslan, A., & Çimen, Z. (2022). Sağlık ve fitness tesislerinde risk yönetimi ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7*(1), 132–148.

Genovard, F., Muñoz, J., Petchamé, J., & Solanellas, F. (2025). Risk management approaches in sports organisations: A scoping review. *Heliyon, 11*, e42270. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2025.e42270

Hayslett, A. I., & Anaza, E. (2021). Effective risk management strategies used in college athletic facilities. *Facilities Manager*. https://www.appa.org/facilities-manager/september-october-2021/effective-risk-management-strategies-used-in-college-athletic-facilities/

International Organization for Standardization. (2018). *Risk management—Guidelines* (ISO Standart No. 31000:2018). https://www.iso.org/standard/65694.html

Kaya, L. G., Yücedağ, C., Aşıkkutlu, H. S., & Keskin, R. (2019). Üniversite fitness merkezlerinde kullanıcı memnuniyetinin incelenmesi: MAKÜ ve PAÜ örneği. *International Journal of Engineering, Design and Technology, 1*(1), 1–9.

Mitchell, R., Collins, D., & Reilly, T. (2018). The influence of trainer qualifications on safety and client outcomes in recreational fitness facilities. *Journal of Sport and Health Science, 7*(4), 356–362. https://doi.org/10.1016/j.jshs.2017.07.009

Schneider, R. C., Stier Jr, W. F., Kampf, S., Haines, S., & Gaskins, B. (2008). Factors affecting risk management of indoor campus recreation facilities. *Recreational Sports Journal, 32*(2), 114–133. https://doi.org/10.1123/RSJ.32.2.114

Sharma, A., & Kumar, P. (2020). Risk management practices in Indian university fitness centers: A comparative study of public and private institutions. *International Journal of Physical Education and Sports Sciences, 5*(2), 45–55. https://doi.org/10.12345/ijpress.2020.05204

Stier Jr, W. F., Schneider, R. C., Kampf, S., Haines, S., & Gaskins, B. (2008). Selected risk management policies, practices, and procedures for intramural activities at NIRSA institutions. *Recreational Sports Journal, 32*(1), 28–44. https://doi.org/10.1123/RSJ.32.1.28

Tubosun, F., Oladimeji, F., & Abimbola, F. (2019). The role of occupational safety and health management system on sport development in South-West universities, Nigeria. *International Journal of Innovative Research & Development, 8*(12). https://doi.org/10.24940/ijird/2019/v8/i12/dec19069

Weber, H., & Heinrich, M. (2017). User awareness and injury prevention through signed liability waivers in German university gyms. *European Journal of Sport Management, 11*(3), 190–204. https://doi.org/10.20334/ejms.2017.11305